

P.S.R.S. Model: แนวทางการทำงาน และแก้ปัญหาด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวม

The P.S.R.S. Model: A Framework for A Holistic Approach to Working and Solving Problems in Ancient Manuscript

พระมหาธัญสน์ กิตติสาร,ดร.

Phramaha Thunsun Kittisaro, Ph.D.

ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

DCI Center for Buddhist Studies

Email: thunsun@gmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 11 ตุลาคม 2568
รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 25 ธันวาคม 2568
เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 19 มกราคม 2569

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้นำองค์ความรู้จากงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน” คือ P.S.R.S. Model มาเสนอแนะแนวทางการทำงานและแก้ไขปัญหาด้านเอกสารโบราณอันเป็นแหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิที่สำคัญ บันทึกภูมิปัญญาบรรพบุรุษไทยที่นับวันจะสูญสลายหายไปอยู่ตลอดเวลาทั้งจากภัยธรรมชาติและจากน้ำมือมนุษย์

P.S.R.S. Model ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) P = Manuscript Preservation การอนุรักษ์ต้นฉบับ 2) S = Integrated Studies การศึกษาแบบบูรณาการ 3) R = Scholarly Research การวิจัยทางวิชาการ 4) S = Sustainability Network เครือข่ายความยั่งยืน และ 3 ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ 1) L = Local Implementation การประยุกต์ใช้ระดับท้องถิ่น 2) N = National and Policy Integration การผสมผสานนโยบายระดับชาติ 3) G = Global Network เครือข่ายระดับนานาชาติ

โดยมีระบบ IT ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการทำงานของ P.S.R.S. Model มี 3 คุณสมบัติ ได้แก่ 1) รองรับทุกมาตรฐานการทำงาน 2) ทำงานบนฐานเทคโนโลยี Web 2.0 3) รองรับระบบส่วนต่อประสานโปรแกรมประยุกต์ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เซิร์ฟเวอร์ 2) ระบบฐานข้อมูล 3) ระบบส่วนต่อประสานโปรแกรมประยุกต์ 4) แอปพลิเคชัน และมี 4 ฟังก์ชันการทำงาน ได้แก่ 1) การนำเข้าเนื้อหาเข้าสู่ระบบ 2) การเข้าถึงข้อมูลต้นฉบับ 3) การเข้าถึงข้อมูลตัวอักษร 4) การเข้าถึงข้อมูลเชิงโปรแกรมมิ่ง

ผลการศึกษาพบว่า สามารถนำ P.S.R.S. Model ไปประยุกต์ใช้ทำงานและแก้ปัญหาด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวมได้อย่างดีโดยการนำ P.S.R.S. Model มาประยุกต์ใช้กับงานด้านเอกสารโบราณซึ่งมีงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการอนุรักษ์ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านการวิจัย 4. ด้านการสร้าง ความยั่งยืน และการแก้ปัญหาด้านเอกสารโบราณแบบครบวงจร จำเป็นต้องแก้ปัญหาให้ครบทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ 1. ระดับปฏิบัติการ 2. ระดับนโยบาย 3. ระดับเครือข่าย

คำสำคัญ: รูปแบบ P.S.R.S. การทำงาน การแก้ปัญหา เอกสารโบราณ องค์รวม

Abstract

This article draws on knowledge from the research on “A Development of an Information Technology Platform for the Preservation and Studies of Manuscripts” i.e., the P.S.R.S. Model, to present a working approach and address the issues of ancient documents, a crucial primary source of information that records the wisdom of our ancestors. These documents are increasingly lost due to both natural disasters and human intervention.

The P.S.R.S. Model consists of four components: 1) P = Manuscript Preservation; 2) S = Integrated Studies; 3) R = Scholarly Research; 4) S = Sustainability Network; and 3 operational levels: 1) L = Local Implementation. Local Applications 2) N = National and Policy Integration 3) G = Global Network

The IT system developed to support the P.S.R.S. Model has three features: 1) Supports all operating standards 2) Operates on Web 2.0 technology 3) Supports application interface systems. It consists of four components: 1) Server, 2) Database, 3) Application Interface, and 4) Application. It provides four functions: 1) Content Entry, 2) Access to Original Data, 3) Text Data Access, and 4) Programmatic Data Access.

The study found that the P.S.R.S. Model can be effectively applied to solve problems related to ancient documents in a holistic manner. The P.S.R.S. Model can be applied to ancient documents in four areas: 1. Conservation, 2. Education, 3. Research, and 4. Sustainability. It also provides a comprehensive solution for ancient document issues. It is necessary to solve the problem at all three levels: 1. Operational level 2. Policy level 3. Network level.

Keywords: P.S.R.S. Model, Working, Problem Solving, Ancient Manuscript, Holistic

1. บทนำ

เอกสารโบราณ หมายถึง เอกสารตัวเขียนที่ค้นในสมัยโบราณบันทึกภูมิปัญญาต่าง ๆ ไว้ก่อนที่จะมีเทคโนโลยีการพิมพ์¹ เอกสารโบราณแบ่งตามวัสดุที่ใช้บันทึกได้เป็น 3 ประเภท² คือ 1) **จารึก** คือ เอกสารที่มีการสลักหรือจารตัวอักษรลงบนวัสดุเนื้อแข็ง 2) **คัมภีร์ใบลาน** คือ เอกสารที่มีการจารตัวอักษรลงบนใบลานและร้อยเข้าด้วยกันเป็นผูก และ 3) **สมุดไทย** คือ เอกสารประเภทกระดาษที่ทำเป็นเล่มรูปแบบต่าง ๆ เอกสารโบราณถือเป็นหลักฐานชั้นต้น (Primary Source) ที่ทรงคุณค่าในประเทศไทยยังคงมีเอกสารโบราณเหล่านี้อยู่หลายล้านฉบับ เป็นคลังความรู้ที่เก็บรักษาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย สมควรที่จะรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

เอกสารโบราณมีอายุการใช้งานจำกัดเพราะเป็นวัสดุธรรมชาติ เช่น จารึกอาจเกิดการแตกหักหรือผุกร่อนไป ส่วนคัมภีร์ใบลานและสมุดไทยอาจถูกแมลงกัดกินทำลายหรือเสื่อมสภาพอันเนื่องมาจากสภาพอากาศร้อนและความชื้น ถึงแม้จะเก็บรักษาไว้อย่างดีแต่สุดท้ายก็จะเสื่อมสลายไปในที่สุด นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากมนุษย์หลายครั้งที่เอกสารใบลานถูกแปรสภาพไปเป็นเนื้อมวลสารเพื่อทำเครื่องรางของขลัง การลักลอบซื้อขายศิลปกรรมในตลาดมืด ตลอดจนภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม เป็นต้น

ปัญหาการทำงานด้านเอกสารโบราณในปัจจุบัน แบ่งได้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) **สภาพเอกสารโบราณ** เอกสารโบราณในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ว่าขาดการเข้าไปบริหารจัดการ ถูกทิ้งร้าง ขาดการดูแล รื้อวันสูญสลาย หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงไม่มีศักยภาพเพียงพอในการบริหารจัดการเอกสารเหล่านี้ทั่วประเทศได้ทั้งหมด ประกอบกับไม่ได้ทุ่มเทสรรพกำลังเข้ามาบริหารจัดการมากเท่าที่ควรจะเป็น 2) **หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** มีความหลากหลายทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และเป็นกลุ่มงานที่เกิดจากการรวมกันของผู้มีใจรัก หน่วยงานเหล่านี้นับได้หลายสิบหน่วยงาน แต่นับว่ายังมีน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณเอกสารโบราณทั้งหมด แต่ละหน่วยงานส่วนใหญ่จะมีทีมงานที่ทำงานอยู่ประจำประมาณ 3–5 คน 3) **นโยบายการทำงาน** การทำงานของหน่วยงานด้านเอกสารโบราณมักจะเป็นนโยบายที่ตอบสนองการทำงานภายในหน่วยงานตนเอง ต่างคนต่างทำ ไม่ได้ทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกัน มักจะไม่มีนโยบายที่มุ่งเน้นการทำงานเชิงเครือข่ายร่วมกับหน่วย

¹ “เอกสารโบราณ,” สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://ancientdoc.mahidol.ac.th/ancientdoc/>

² เรณู กาญจนะโกศล, “เอกสารใบลาน,” *ข่าวสารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, ปีที่ 8, ฉบับที่ 3 (พฤศจิกายน 2528–มกราคม 2529): 15.

งานภายนอกอื่น

ปัญหาเรื่องระบบ IT³ ในงานด้านเอกสารโบราณ แบ่งได้เป็น 3 ประเด็นได้แก่

- 1) **ระบบ IT ที่ใช้ในหน่วยงาน** เมื่อแบ่งหน่วยงานตามระบบ IT ที่ใช้ สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ 1. หน่วยงานที่ไม่มีระบบ IT หน่วยงานส่วนใหญ่มักจะเก็บข้อมูลอยู่ในรูปแบบเอกสารหรือไฟล์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ เช่น โปรแกรมออฟฟิศ 2. หน่วยงานที่มีระบบ IT เก่าและไม่มีทีมพัฒนา แอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นถ้าไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะเริ่มล้าสมัยไปภายใน 3-5 ปี 3. หน่วยงานที่มีระบบ IT ทันสมัยและมีทีมพัฒนา มักจะเป็นหน่วยงานที่มีงบประมาณประจำ สามารถนำมาแบ่งจ่ายเรื่องการพัฒนาของระบบ IT ได้
- 2) **ระบบ IT ด้านเอกสารโบราณในปัจจุบัน** ส่วนใหญ่ถูกพัฒนาเพื่อรองรับการทำงานตามนโยบายของหน่วยงานนั้น ซึ่งมักจะมุ่งเน้นไปที่หน้างานของตนเองเพียงอย่างเดียว ไม่ค่อยได้มุ่งเน้นไปที่การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มาร่วมงานกันในลักษณะเครือข่าย แม้จะเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ด้านเอกสารโบราณโดยตรงก็ตาม ทำให้ระบบ IT ของแต่ละหน่วยงานค่อนข้างเป็นระบบปิด หน่วยงานอื่นไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อนำมาใช้งานได้อย่างเต็มที่
- 3) **นโยบายด้านระบบ IT ของงานด้านเอกสารโบราณ** เนื่องจากนโยบายการทำงานของหน่วยงานด้านเอกสารโบราณมักจะมีเพียงนโยบายที่ตอบสนองการทำงานภายในหน่วยงานตนเองเท่านั้น ไม่มีนโยบายที่มุ่งพัฒนาการทำงานเชิงภาพรวม ดังนั้นโจทย์การทำงานของการพัฒนาระบบ IT จึงเป็นเพียงการทำงานอยู่ภายใต้นโยบายของหน่วยงานเท่านั้น ไม่ใช้การมุ่งพัฒนาให้ทันสมัยสมกับเทคโนโลยีโลกยุคปัจจุบัน

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ช่วยย่อโลกเข้าไว้ด้วยกันได้ สามารถสร้างได้ง่าย มีค่าใช้จ่ายไม่แพงมาก โปรแกรมเมอร์ไม่จำเป็นต้องมีทักษะที่สูงมาก ก็สามารถที่จะเชื่อมโยงข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้ถึงกันได้ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ระบบ IT ของหน่วยงานด้านเอกสารโบราณมักจะเป็นระบบปิด ขาดการนำข้อมูลมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ หน่วยงานด้านเอกสารโบราณแต่ละแห่งมักจะทำแบบต่างคนต่างทำ ขาดการมองภาพแบบองค์รวม ยังไม่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันเท่าที่ควรจะเป็น ประกอบกับที่ผ่านมามักจะมีการนำคัมภีร์ใบลานไปบดหรือเผาเพื่อทำเป็นเนื้อมวลสารวัตถุมงคลเป็นระยะ แม้เมื่อไม่นานที่ผ่านมาก็มีข่าวทำนองนี้เช่นกัน⁴ นำไปสู่การแสดงความเห็นที่

³ ในบทความนี้จะใช้คำว่า “ระบบ IT” ในความหมายว่า “ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology System)”

⁴ “จวกยับสิ้นคิด! เผา ‘คัมภีร์ใบลาน’ ทำมวลสารจัดสร้างวัตถุมงคล,” เดลินิวส์, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://www.dailynews.co.th/news/4966234/>, “ข่าวสารงานพระพุทธรูปศาสนา,” facebook, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://www.facebook.com/reel/654050613643665>

หลากหลายของกลุ่มที่เกี่ยวข้องทั้งที่เห็นด้วย⁵และไม่เห็นด้วย⁶ เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ที่ผ่านมาผู้เขียนจึงได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน”⁷ ซึ่งได้ออกความรู้ใหม่ คือ P.S.R.S Model อันเป็นแนวทางการนำระบบ IT มาประยุกต์ใช้ส่งเสริมการทำงานและแก้ไขปัญหาด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวม มีการนำเสนอต่อไปนี้

⁵ “กลุ่ม หลวงปู่สำเร็จมหาศีลา สิริจันโท เพื่อเผยแพร่บาร์มี ประสบการณ์ วัดมุงคล,” *facebook*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, https://www.facebook.com/groups/690887561495136/?multi_permaLinks=1626936524556897&hoisted_section_header_type=recently_seen [19 สิงหาคม 2567],

“อาทร ต้องมนต์,” *facebook*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://web.facebook.com/atorntongmont/posts/pfbid02RjzBMqSwCaBbyz74y595NgEzHCoXfNQRNd6GsxNJrGFHXNWuK3BneMn6AaubdBZbl>.

⁶ “สาขาวิชาจารึกภาษาไทยและภาษาตะวันออก Epigraphy in Thai&Oriental Languages,” *facebook*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://web.facebook.com/GPETOL.SU/posts/pfbid0QqgATyq3weGnQ7YnJ6vaL2h327cs9dSZEdiMLD8DRE1rJ4gyuaZ6XuRMG3D9B9hGl>.

“คัมภีร์ใบลาน พับสาและสมุดข่อย,” *facebook*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://web.facebook.com/manuscriptgathers/posts/pfbid0me1avedaiG6np9hmoKxxCNBmgt39KwQEYz4nPou9Qkn6ZkZoYc9vHBwduPUFYtYl>.

“ลายเมือง Lai-Muang,” *facebook*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, https://web.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02LBbgko7LVZ371yd1fNuZZTA9gtYgKBDDkzUkPmEAWKQ1JtydnFn2LoQ2T5ZWjFmXl&id=100083406607624.

“อุบลใบลานเสวนา,” *facebook*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, https://web.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid036g1qfRzE1bY7cdHme4Dunjn3FV5F8jkPzec5tw9hcKwnvLxecHLZ36bBb9HkasV8l&id=100063559871238.

⁷ พระมหาธัญสัณห์ กิตติสารโ, “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน,” (ดุขณินพนธ์พุทธศตวรรษุณิบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2568), พระมหาธัญสัณห์ กิตติสารโ, พระมหาทวี มหาปัญญา และกรรณิการ์ ชาวเงิน, “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน (R1, D1),” *วารสารธรรมธารา*, ปีที่ 11, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568): 34-75.

ภาพที่ 1 การเผาไหม้ใบลานเพื่อทำเป็นมวลสารวัตถุมงคล

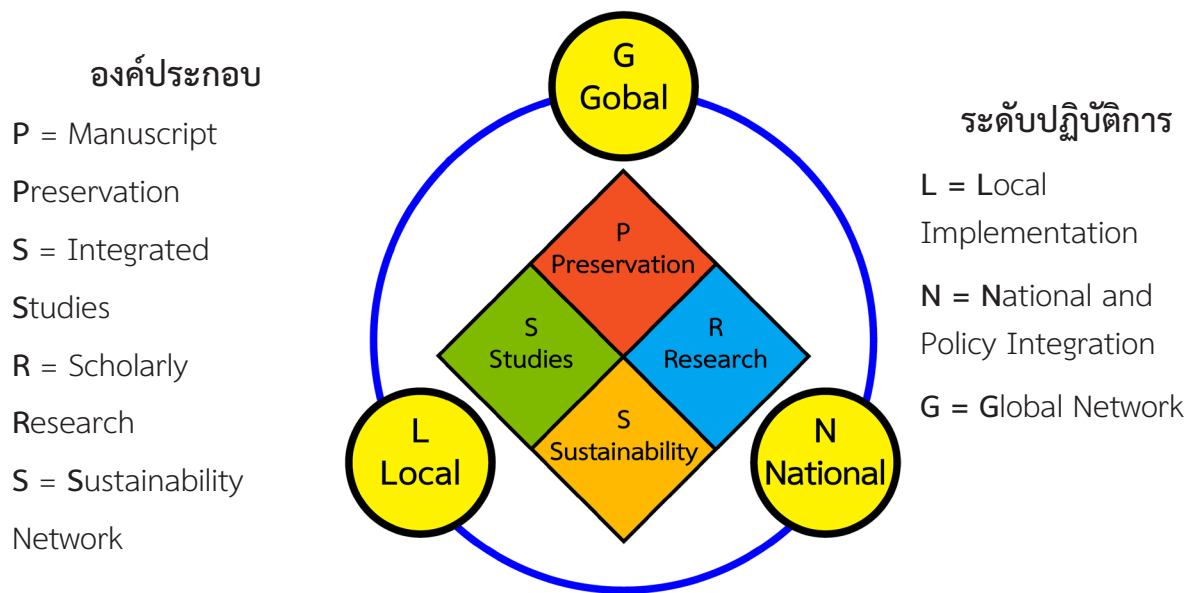
ที่มา: <https://www.dailynews.co.th/wp-content/uploads/2025/07/789-4.jpg>, <https://www.facebook.com/photo?fbid=7979903498765458&set=pcb.1626936524556897>

2. P.S.R.S. Model

รูปแบบ P.S.R.S. Model เป็นองค์ความรู้ที่ได้มาจากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน 2) เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน 3) เพื่อทดลองระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน 4) เพื่อประเมินผลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน ใช้รูปแบบวิจัยและพัฒนา R&D ดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1. การศึกษา (R1): ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2. การพัฒนา (D1): ออกแบบและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะที่ 3. การทดลอง (R2): ทดลองและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะที่ 4. การประเมินผล (D2): วิเคราะห์และประเมินผลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่ม ประชากร คือ ผู้ทำงานเกี่ยวกับเอกสารตัวเขียนในประเทศไทยจำนวน 52 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านเอกสารตัวเขียนจำนวน 21 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี จำนวน 9 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยเริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาการทำงานด้านอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน แล้วนำปัญหานั้นมาศึกษาแนวทางการสร้างเซิร์ฟเวอร์ ระบบฐานข้อมูลระบบส่วนต่อประสานโปรแกรมประยุกต์ และแอปพลิเคชัน เพื่อนำมาพัฒนาเป็นระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศ แล้วจึงนำระบบนี้มาทดลองใช้และประเมินผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียนให้มีความสมบูรณ์ และได้องค์ความรู้ใหม่ คือ รูปแบบ P.S.R.S. Model ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 3 ระดับปฏิบัติการ มีรายละเอียดและการนำไปประยุกต์ใช้งาน ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบ P.S.R.S. Model⁸

2.1 องค์ประกอบของ P.S.R.S. Model

P.S.R.S. Model มีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1) P = Manuscript Preservation หมายถึง การอนุรักษ์ต้นฉบับ ซึ่งมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ การสำรวจ การทำทะเบียน การจัดเก็บ ดูแล บำรุง รักษา และดิจิทัลเอกสารโบราณทั้งในเชิงกายภาพและเชิงดิจิทัล ด้วยการใช้เทคโนโลยี เช่น Cloud Storage, OCR และ Metadata Mapping (Dublin Core) เพื่อให้เอกสารโบราณคงอยู่ถาวรราบเท่าที่ควรจะเป็น แม้เอกสารโบราณนั้นจะเสื่อมสลายหายไปแล้ว แต่จะยังมีข้อมูลเนื้อหาให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไปผ่านภาพถ่ายดิจิทัลที่เผยแพร่ในระบบออนไลน์ที่เข้าถึงง่าย

⁸ พระมหาธัญสัณห์ กิตติสารโ, “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน,” (ดัชนีพันธพุทธศาสตร์ฉบับที่ 1 สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2568), 252.

2) **S = Integrated Studies** หมายถึง การศึกษาแบบบูรณาการ ซึ่งมีกระบวนการศึกษา ได้แก่ การถ่ายถอด การปริวรรต การแปลเนื้อความในเอกสารโบราณ โดยการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้เอกสารโบราณกับผู้เรียนและชุมชน เช่น e-Learning, Digital Annotation, Interactive Viewer เพื่อทำให้ความรู้ที่ถูกเก็บรักษาไว้ในเอกสารโบราณเหล่านี้ได้ถูกเข้าถึง และได้รับการศึกษาจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ผ่านระบบออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาได้

3) **R = Scholarly Research** หมายถึง การวิจัยทางวิชาการ ซึ่งมีกระบวนการวิจัย เช่น การวิจัยเชิงวิเคราะห์ การวิจัยเชิงสังเคราะห์ การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ เป็นต้น โดยมีระบบเทคโนโลยีที่ช่วยการอำนวยความสะดวกด้านการวิจัย เช่น ระบบค้นหาแบบเจาะลึก, เชื่อมโยงแหล่งข้อมูล (Linked Data), ระบบอ้างอิงอัตโนมัติ และ API สำหรับนักวิจัย เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาตลอดจนนักวิชาการพระพุทธศาสนาสามารถนำภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่ถูกเก็บรักษาไว้ในเอกสารโบราณเหล่านี้ไปศึกษาวิจัยเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลเป็นคำตอบให้กับปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นในสังคมยุคนี้

4) **S = Sustainability Network** หมายถึง เครือข่ายความยั่งยืน มีกระบวนการทำงาน เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัด ชุมชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวัฒนธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Participatory ICT) และผังโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas: BMC)⁹ เพื่อให้การทำงานด้านเอกสารโบราณสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไปได้ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการอนุรักษ์ การศึกษา การวิจัย จึงจะนับว่าเป็นต่อยอดการใช้ประโยชน์จากระบบอย่างยั่งยืน

⁹ Alexander Osterwalder, *Business Model Generation*, (Hoboken, NJ: John Wiley and Sons, 2010).

ตารางที่ 1 สรุปลองค์ประกอบ P.S.R.S. Model

องค์ประกอบ	คำอธิบาย
P Manuscript Preservation การอนุรักษ์ต้นฉบับ	การจัดเก็บ ดูแล บำรุง และดิจิทัลเอกสารโบราณทั้งในเชิงกายภาพและเชิงดิจิทัล ด้วยการใช้เทคโนโลยี เช่น Cloud Storage, OCR และ Metadata Mapping (Dublin Core)
S Integrated Studies การเรียนรู้แบบบูรณาการ	การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้เอกสารโบราณกับผู้เรียนและชุมชน เช่น e-Learning, Digital Annotation, Interactive Viewer
R Scholarly Research การวิจัยทางวิชาการ	การอำนวยความสะดวกด้านการวิจัย เช่น ระบบค้นหาแบบเจาะลึก, เชื่อมโยงแหล่งข้อมูล (Linked Data), ระบบอ้างอิงอัตโนมัติ และ API สำหรับนักวิจัย
S Sustainability Network เครือข่ายความยั่งยืน	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับวัด ชุมชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวัฒนธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Participatory ICT) และ BMC เพื่อต่อยอดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2.2 ระดับปฏิบัติการของ P.S.R.S. Model

การนำ P.S.R.S. Model ไปสู่การปฏิบัติการในบริบทการทำงานด้านเอกสารโบราณนั้น เป็นการนำไปใช้เพื่อพัฒนาทั้งในระดับปฏิบัติการ (Operation level) และระดับนโยบาย (Policy level) ซึ่งแบ่งระดับปฏิบัติการได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1. L = Local Implementation หน่วยงานระดับท้องถิ่น ที่เป็นสถาบันหรือองค์กร 2. N = National and Policy Integration หน่วยงานระดับประเทศ 3. G = Gobal Network หน่วยงานข้ามชาติ การทำงานแต่ละระดับมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) **L = Local Implementation** การประยุกต์ใช้ระดับท้องถิ่น คือ การนำ P.S.R.S. Model ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลเชิงประจักษ์ในหน่วยงานระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่ เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ มหาวิทยาลัย องค์กร สถาบันการศึกษา หรือสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

P = Manuscript Preservation การอนุรักษ์ต้นฉบับ เช่น 1. จัดตั้ง Digital Manuscript Lab ภายในมหาวิทยาลัยหรือวัด เพื่อสแกนและเก็บข้อมูลเอกสารโบราณ 2. พัฒนาระบบ Digital

Metadata ตามมาตรฐานสากล เช่น Dublin Core หรือ TEI (Text Encoding Initiative) 3. สร้างฐานข้อมูลระดับตำบล/อำเภอ ช่วยให้ชุมชนสามารถเก็บข้อมูลเอกสารโบราณในพื้นที่ได้เป็นระบบโดยไม่ต้องรออนุญาตหน่วยงานส่วนกลาง

S = Integrated Studies การศึกษาแบบบูรณาการ เช่น 1. พัฒนา E-Learning Platform เพื่อใช้เอกสารโบราณเป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนา ภาษา 2. สร้างกิจกรรม “เรียนรู้ผ่านเอกสารโบราณ” โดยให้นักศึกษาปริวรรต แปล และตีความร่วมกับครูภูมิปัญญา 3. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็น “นักอนุรักษ์ดิจิทัล” ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการถ่ายภาพ ดิจิทัล และบันทึกข้อมูลโบราณหรือสมุดไทย

R = Scholarly Research การวิจัยทางวิชาการ เช่น 1. สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อศึกษาคัมภีร์โบราณ โดยใช้ระบบฐานข้อมูลกลาง ที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงร่วมกัน 2. พัฒนาระบบ API เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำข้อมูลไปใช้ในการวิจัย

S = Sustainability Network เครือข่ายความยั่งยืน เช่น 1. จัดตั้งเครือข่าย “วัด-ชุมชน-มหาวิทยาลัย” เพื่อแบ่งปันข้อมูลเอกสารโบราณ 2. จัดกิจกรรม “แห่งธรรมสู่ดิจิทัล” ให้ประชาชนร่วมสแกนเอกสารในงานบุญหรือเทศกาล แล้วเผยแพร่ผ่าน Web/APP ของวัดหรือเทศบาล 3. สร้างกลไกความร่วมมือผ่านระบบ Participatory ICT เช่น การลงทะเบียนเอกสารร่วมโดยวัด ชุมชน และองค์กรภาครัฐ

2) N = National and Policy Integration การผสมผสานนโยบายระดับชาติ คือ การนำ P.S.R.S. Model ไปเป็นแนวทางการทำงานและกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานระดับประเทศ เช่น หอสมุดแห่งชาติ สำนักวิจัยแห่งชาติ หน่วยงานระดับกระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น มีแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ดังนี้

ผลักดันเป็นระบบกลางระดับชาติ (National Digital Manuscript Hub) เช่น พัฒนาแพลตฟอร์มกลางโดยใช้ต้นแบบ P.S.R.S. Model เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากหอสมุดแห่งชาติ-วัด-มหาวิทยาลัย

ออกนโยบายสนับสนุนทุนเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีอนุรักษ์ เช่น สนับสนุนการใช้ AI ในการแปลภาษาบาลีในเอกสารโบราณ, พัฒนาการใช้ OCR กับอักษรโบราณ

ประยุกต์ใช้ในงานด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และ Soft Power เช่น แปลงเอกสารโบราณเป็น Virtual Exhibition, สร้าง QR Code วัดโบราณ, จัดนิทรรศการเอกสารโบราณในพิพิธภัณฑ์

3) G = Global Network เครือข่ายระดับนานาชาติ คือ การนำ P.S.R.S. Model ไปเป็นแนวทางการทำงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านเอกสารโบราณระหว่างหน่วยงานข้ามชาติ เช่น หอสมุดแห่งชาติของนานาประเทศ สำนักงานด้านการวิจัยของนานาประเทศ กระทรวงวัฒนธรรมของนานาประเทศ เป็นต้น มีแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ดังนี้

พัฒนาให้เป็นมาตรฐานสากล (International Standards) เช่น พัฒนาแพลตฟอร์มกลางโดยใช้ต้นแบบ P.S.R.S. Model เพื่อให้เป็นมาตรฐานสากลที่เหมาะสมสำหรับนำไปปรับใช้กับหน่วยงานนานาชาติ

สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานนานาชาติ เช่น เครือข่ายด้านเอกสารโบราณเพื่อการศึกษาและการวิจัยระดับนานาชาติ, เครือข่ายด้านเทคโนโลยีเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารโบราณระดับนานาชาติ

ประยุกต์ใช้ในงาน ด้านประวัติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เช่น พัฒนาการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิของนานาชาติให้ง่ายและทั่วถึง เพื่อให้เป็นอุปการะแก่การศึกษาวิจัยด้านประวัติศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ ชาติพันธุ์ ฯลฯ

ตารางที่ 2 สรุประดับปฏิบัติการของ P.S.R.S. Model

ระดับปฏิบัติการ	แนวทางการประยุกต์ใช้
L Local Implementation การประยุกต์ใช้ระดับท้องถิ่น	- การอนุรักษ์ต้นฉบับ เช่น จัดตั้ง Digital Manuscript Lab - การศึกษาแบบบูรณาการ เช่น พัฒนา E-Learning Platform - การวิจัยทางวิชาการ เช่น พัฒนาระบบ API เพื่อการวิจัย - เครือข่ายความยั่งยืน เช่น จัดตั้งเครือข่ายวัด-ชุมชน-มหาวิทยาลัย
N National and Policy Integration ผสานนโยบายระดับชาติ	- ผลักดันเป็นระบบกลางระดับชาติ - ออกนโยบายสนับสนุนทุน เพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีอนุรักษ์ - ประยุกต์ใช้ในงานด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และ Soft Power
G Global Network เครือข่ายระดับนานาชาติ	- พัฒนาให้เป็นมาตรฐานสากล - สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานนานาชาติ - ประยุกต์ใช้ในงานด้านประวัติศาสตร์ มนุษยศาสตร์

สรุป ภาพรวม P.S.R.S. Model เป็น “ระบบการจัดการองค์ความรู้แบบองค์รวม” ที่เชื่อมโยงเอกสารโบราณกับชีวิตสมัยใหม่ ผ่านเทคโนโลยีและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ภูมิปัญญาบรรพชนไม่เพียงอยู่ในพิพิธภัณฑ์ แต่ปรากฏในห้องเรียน ในมือถือ และในใจของคนรุ่นใหม่ ส่งต่อองค์ความรู้เหล่านี้ไปสู่คนนับล้านทั่วโลก

2.3 ระบบ IT ใน P.S.R.S. Model

ในงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน” ผู้เขียนได้พัฒนาระบบ IT เพื่อรองรับการทำงานของ P.S.R.S. Model มีรายละเอียดดังนี้

1) คุณสมบัติของระบบ IT ใน P.S.R.S. Model มีลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่

1. รองรับทุกมาตรฐานการทำงาน คือ รองรับมาตรฐานการทำงานของทุกกลุ่มงานด้านเอกสารโบราณ นอกจากจะต้องให้ทำงานได้แล้ว ยังต้องสามารถทำงานได้ดีด้วย คือ สามารถแก้ปัญหาที่แต่ละหน่วยงานยังขาดแนวทางการทำงานที่ได้มาตรฐาน

2. ทำงานบนฐานเทคโนโลยี Web 2.0 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศบนฐานเทคโนโลยี Web 2.0 คือ การสื่อสารแบบสองทาง ผู้ใช้ (User) สามารถนำเนื้อหา (Content) เข้าสู่ระบบได้โดยตรง มีระบบความปลอดภัย มีระบบการเลือกแสดงหรือซ่อนข้อมูล การรองรับการทำงานบนฐานเทคโนโลยี Web 2.0 ได้อย่างมั่นคง เพื่อเป็นหลักประกันว่าเมื่อใดที่มาตรฐานเทคโนโลยี Web 3.0 มีความชัดเจนแน่นอน จนถูกใช้งานอย่างแพร่หลายจนเป็นกระแสหลักแล้ว เมื่อนั้นระบบ IT เพื่องานด้านเอกสารโบราณก็พร้อมที่จะถูกพัฒนาขึ้นไปทำงานบนฐานเทคโนโลยี Web 3.0 ได้อย่างเต็มระบบและไร้รอยต่อ

3. รองรับระบบส่วนต่อประสานโปรแกรมประยุกต์ (Application Programming Interface: API) เป็นระบบที่อนุญาตให้โปรแกรมเมอร์สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาแอปพลิเคชันตามความต้องการของผู้ใช้ในหน่วยงาน องค์กร หรือกลุ่มงานด้านเอกสารโบราณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) องค์ประกอบของระบบ IT ใน P.S.R.S. Model มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

1. เซิร์ฟเวอร์ แบบ Local ใช้ระบบปฏิบัติการ Windows Server เพราะเป็นระบบที่แพร่หลายและซ่อมบำรุงได้ง่าย ส่วนเซิร์ฟเวอร์แบบ Cloud นั้น ผู้ใช้ทั่วไปแนะนำให้ใช้ Google Drive เพราะรองรับการทำงานกับระบบ Windows ได้ และมีพื้นที่ใช้ฟรีถึง 15 GB ส่วนผู้ใช้ที่เป็นหน่วย

งานซึ่งมีงบประมาณสนับสนุนสามารถใช้ Cloud ของหน่วยงานตนเองได้และอาจสนับสนุนไปยังกลุ่มงานอิสระที่ตนเองคุ้นเคยด้วยก็ได้

2. ระบบฐานข้อมูล ใช้ Microsoft SQL Server โดยกำหนดให้มีกลุ่มข้อมูล (Schema) 4 กลุ่ม ได้แก่ 1. Data คือ กลุ่มของตารางข้อมูล 2. Information คือ กลุ่มของตารางสารสนเทศ 3. Reference คือ กลุ่มของตารางอ้างอิง 4. System คือ กลุ่มของตารางระบบ

3. ระบบส่วนต่อประสานโปรแกรมประยุกต์ ผู้วิจัยพัฒนาด้วย Visual Studio ภาษา C# มี API Type เป็น RESTful API (Representational State Transfer API) มี Data format คือ application/json ใช้เซิร์ฟเวอร์ คือ IIS (Internet Information Services) ทำงานบนระบบปฏิบัติการ Windows Server รองรับการทำงานแบบ CRUD: Create-Read-Update-Delete มี Base URI คือ <https://scripture.dhammadakaya.network/api> สามารถดูคู่มือการใช้งาน (API Document) ได้ที่ https://scripture.dhammadakaya.network/docs/Scripture_api_doc.pdf

4. แอปพลิเคชัน มีชื่อแอปพลิเคชันว่า Scripture for Web พัฒนาด้วย ASP.Net MVC, C#, Typescript, Javascript, JQuery, AJAX, HTML, Bootstrap เข้าถึงได้ด้วย URL: <https://scripture.dhammadakaya.network/app> สามารถดูคู่มือการใช้งานได้ที่ https://scripture.dhammadakaya.network/docs/Scripture_web_doc.pdf

3) ฟังก์ชันของระบบ IT ใน P.S.R.S. Model มีลักษณะเด่น 4 ประการ ได้แก่

1. การนำเนื้อหาเข้าสู่ระบบ การที่เจ้าของข้อมูลปฐมภูมิ เช่น จารึก เอกสารโบราณ หนังสือสมุดไทย เป็นต้น สามารถเพิ่มเติมข้อมูลเข้าไปในระบบได้เพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาวิจัยพุทธศาสตร์อย่างยิ่ง เพราะหากไร้ข้อมูลปฐมภูมิเหล่านี้ การศึกษาวิจัยย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้

2. การเข้าถึงข้อมูลต้นฉบับ หมายถึง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบันสามารถเก็บข้อมูลได้มากมายมหาศาล นอกจากข้อมูลที่เป็นตัวอักษรแล้วยังสามารถเก็บข้อมูลอย่างอื่นได้ด้วย เช่น ภาพ เสียง วิดีโอ เป็นต้น ดังนั้นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบันจึงควรเก็บข้อมูลของต้นฉบับไว้ด้วย เพื่อประโยชน์ด้านความถูกต้องของหลักฐาน การนำไปใช้อ้างอิงสามารถทำได้ อย่างมั่นใจว่าถูกต้องตรงกับต้นฉบับแน่นอน

3. การเข้าถึงข้อมูลตัวอักษร หมายถึง การถ่ายทอดต้นฉบับไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง วิดีโอ ฯลฯ ออกมาเป็นตัวอักษร (Text) นับว่ามีความสำคัญต่อการค้นคว้าวิจัยเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อข้อมูลเป็นตัวอักษรแล้วจะทำให้ข้อมูลนั้นถูกนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะสามารถใช้

ฟังก์ชันที่เกี่ยวกับตัวอักษรได้ เช่น นำไปแสดงผลในอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ยืดหยุ่นกว่า ปรีวรรตเป็นอักษรอื่นได้โดยอัตโนมัติ ใช้เทคโนโลยียุคปัจจุบัน เช่น AI แปลเป็นภาษาอื่น ๆ ได้ทันที คัดลอกเนื้อหาไปใช้งานต่อได้ง่าย ค้นหาได้อย่างแม่นยำ เป็นต้น

4. การเข้าถึงข้อมูลเชิงโปรแกรมมิ่ง (Programming Interface) จะช่วยให้โปรแกรมเมอร์เข้าถึงข้อมูลในเซิร์ฟเวอร์เพื่อนำไปพัฒนาแอปพลิเคชันได้ จะทำให้โปรแกรมเมอร์ลดภาระด้านการจัดเตรียมข้อมูล คงเหลือแต่ภาระด้านการสร้างฟังก์ชันการใช้งานเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้จะทำให้เกิดแอปพลิเคชันเอกสารโบราณขึ้นมาอีกหลายโปรแกรม ส่วนโปรแกรมเดิมที่มีอยู่แล้วก็จะมีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และพัฒนาต่อยอดฟังก์ชันการทำงานที่หลากหลายยิ่งขึ้นไป

Scripture API

API

Information

Scripture API Help Page

Introduction

Controller from Scripture API

Polls

API	Description
GET <code>api/Polls/{id}</code>	GET <code>api/Polls/5</code>
GET <code>api/Polls/Order/{id}</code>	GET <code>api/Polls/Order/5</code>
GET <code>api/Polls/View/{id}</code>	GET <code>api/Polls/View/5</code>
GET <code>api/Polls/Row/{id}</code>	GET <code>api/Polls/Row/5</code>
GET <code>api/Polls/Lastest/Count</code>	GET <code>api/Polls/Lastest/Count=5</code>
GET <code>api/Polls/Lastest</code>	GET <code>api/Polls/Lastest</code>
GET <code>api/Polls/Model</code>	GET <code>api/Polls/Model</code>
GET <code>api/Polls/Exist/{id}</code>	GET <code>api/Polls/Exist</code>
GET <code>api/Polls/Browse/PageSize={pageSize}&rowId={rowId}</code>	GET <code>api/Polls/Browse/PageSize=10&rowId=1</code>
GET <code>api/Polls/Me/PageSize={pageSize}&rowId={rowId}</code>	GET <code>api/Polls/Me/PageSize=10&rowId=1</code>
GET <code>api/Polls/Count/tableName={tableName}&rowId={rowId}</code>	GET <code>api/Polls/Count/tableName=5&rowId=10</code>
GET <code>api/Polls/Search/tableName={tableName}&rowId={rowId}&pageSize={pageSize}&rowId={rowId}</code>	GET <code>api/Polls/Search/tableName=5&rowId=10</code>
GET <code>api/Polls/Like/Count/tableName={tableName}&rowId={rowId}</code>	GET <code>api/Polls/Like/Count/tableName=5&rowId=10</code>
GET <code>api/Polls/Dislike/Count/tableName={tableName}&rowId={rowId}</code>	GET <code>api/Polls/Dislike/Count/tableName=5&rowId=10</code>
GET <code>api/Polls/Rating/Count/tableName={tableName}&rowId={rowId}</code>	GET <code>api/Polls/Rating/Count/tableName=5&rowId=10</code>

JSON

Raw Data

Headers

Save

Copy

Pretty Print

```

{
  "Information": {
    "IsSuccessStatusCode": false,
    "StatusCode": 0,
    "ReasonPhrase": "",
    "Success": true,
    "TableName": "Resource",
    "TableId": 5,
    "ResultType": "List(ViewResource)",
    "ResultDescription": "Browse Resources, Page = 1, PageSize = 20.",
    "SpentTime": 0,
    "Uptime": "2024-09-10T08:55:12.6705106Z"
  },
  "Error": null,
  "Result": {
    {
      "Id": 4952,
      "Code": "4688",
      "LocalCode": "MCU.Old.thisis.4688",
      "Location": null,
      "Type": "thesis",
      "Title": "งานวิจัยด้านสุขภาพพลศึกษาในกีฬามวยโบราณและการ โยคะแบบดั้งเดิม สัมผัส 7 วันของศตวรรษที่ 21 สหพันธ์สหพันธ์ (สาขาวิชาสุขภาพกีฬามวย)",
      "AuthorId": null,
      "AuthorName": null,
      "AuthorEmail": null,
      "Author": "สมิทธิ์ คุณาทัฏฐ์",
      "CoAuthor": "",
      "OwnerId": null,
      "OwnerName": null,
      "Owner": "งานวิจัยด้านสุขภาพพลศึกษาและกีฬามวย",
      "PublisherId": null,
      "PublisherName": null,
      "PublisherEmail": null,
      "Publisher": "งานวิจัยด้านสุขภาพพลศึกษาและกีฬามวย",
      "Province": "พจนานุกรมศัพท์",
      "Edition": null,
      "Volume": null,
      "Date": "9 มีนาคม 2561",
      "Year": 2561,
      "Language": "th",
      "Script": null,
      "CoverUrl": null,
      "DownloadUrl": "https://cloud.mv-u-thisidiphascent-dss-shet-18-14-6666"
    }
  }
}

```

ภาพที่ 3 ตัวอย่างคำสั่งและการแสดงผลของ Scripture API

URI: <https://scripture.dhammadownload.com/api>

[illegible]

ภาพที่ 4 ตัวอย่างหน้าจอทำงานของแอปพลิเคชัน Scripture for Web
URL: <https://scripture.dhammadownload.com/app>

3. การประยุกต์ใช้ P.S.R.S. Model กับเอกสารโบราณ

3.1 แนวทางการทำงานด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวม

การทำงานด้านเอกสารโบราณมีหลายประการ แต่ละหน่วยงานมีพันธกิจแตกต่างกันไป แต่โดยสรุปแนวทางการทำงานเกี่ยวกับเอกสารโบราณมี 4 ประการ ดังนี้

1) การอนุรักษ์ คือ การเก็บรักษาเอกสารโบราณให้มีอายุยืนยาวนาน มีรายละเอียดการดำเนินงานหลายอย่างขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ลงพื้นที่ มีกิจกรรม เช่น การสำรวจ การทำทะเบียน การซ่อมบำรุง การถ่ายภาพ ฯลฯ

2) การศึกษา แนวทางการทำงานด้านการศึกษาเอกสารโบราณ ได้แก่ 1. การถ่ายทอดเนื้อความ 2. การปริวรรต 3. การแปล

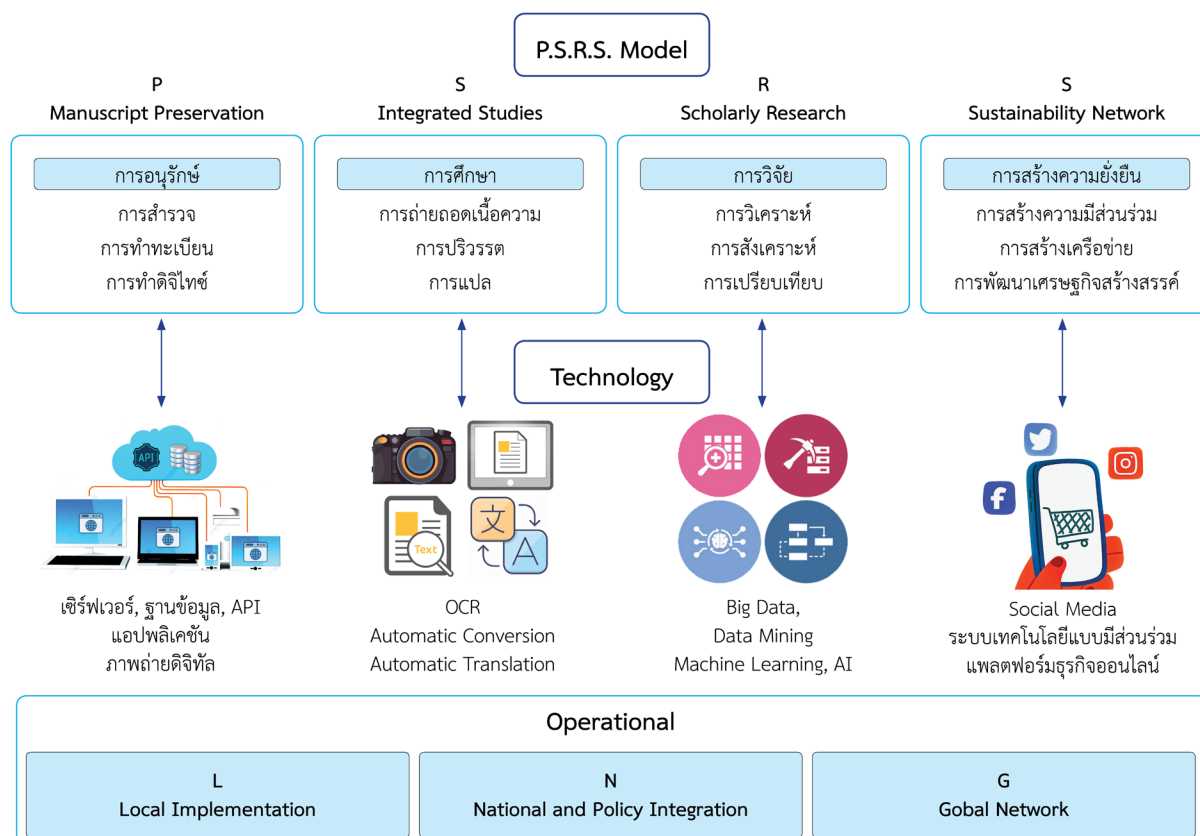
3) การวิจัย การนำข้อมูลจากเอกสารโบราณมาศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือต่อยอดองค์ความรู้เดิม มีกระบวนการหลายประการ เช่น การวิจัยเชิงวิเคราะห์ (Analytical research) การวิจัยเชิงสังเคราะห์ (Synthetic research) การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ¹⁰ (Comparative research) เป็นต้น

4) การสร้างความยั่งยืนแก่เอกสารโบราณ ในปัจจุบันเอกสารโบราณถูกทำลายไปตลอดเวลาทุกอนุวินาที ทั้งจากภัยธรรมชาติ และภัยจากน้ำมือมนุษย์ ดังนั้นการสร้างความยั่งยืนให้แก่เอกสารโบราณจึงมีความสำคัญอย่างมาก มีแนวทางการดำเนินงาน เช่น **การสร้างควมมีส่วนร่วม** หมายถึง การทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับเอกสารโบราณทุกหมู่เหล่าเข้ามามีส่วนในการช่วยทำนุบำรุงเอกสารโบราณเหล่านี้ตามสมควรแก่บทบาทของตนเอง **การสร้างเครือข่ายกลุ่มงานเอกสารโบราณ** หมายถึง การที่กลุ่มงานด้านเอกสารโบราณทุกภาคส่วนเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีเป้าประสงค์อย่างเดียวกัน คือ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนแก่งานด้านเอกสารโบราณแบบครบวงจร **การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์** หมายถึง การทำให้งานด้านเอกสารโบราณไม่ว่าในมิติใดสามารถสร้างทั้งรายได้เสริมและรายได้หลักที่ถูกกฎหมาย ประเพณี และศีลธรรม ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถเลี้ยงชีวิตได้อย่างปกติสุข

¹⁰ ตัวอย่างงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ เช่น พระมหาธัญสันต์ กิตติสารโ, “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน”, (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2568)., พระมหาธัญสันต์ กิตติสารโ, พระมหาทวิ มหาปญโญ และสมคิด เศษวงษ์, “การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบคัมภีร์พระบาลี: กรณีศึกษาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร,” วารสารพุทธพัฒนาศาสตร์ศึกษา, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2566): 80-98.

3.2 การนำระบบ IT มาใช้ร่วมกับ P.S.R.S. Model เพื่อการทำงานด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวม

งานด้านเอกสารโบราณ 4 ประการ ได้แก่ การอนุรักษ์ การศึกษา การวิจัย และการสร้างความยั่งยืน สามารถนำรูปแบบ P.S.R.S. MODEL มาประยุกต์ใช้กับงานทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5 การนำระบบ IT มาใช้ร่วมกับ P.S.R.S. Model เพื่อการทำงานด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวม

1) P = Manuscript Preservation เพื่อการอนุรักษ์เอกสารโบราณ

เอกสารโบราณที่เป็นเอกสารตัวเขียนเป็นเอกสารเฉพาะที่มีอยู่ฉบับเดียวในโลก และจะสูญสลายหายไปด้วยภัยต่าง ๆ ตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องดำเนินการอนุรักษ์แข่งกับเวลาอย่างเร่งด่วนที่สุด งานด้านการอนุรักษ์เอกสารโบราณประกอบด้วย

การสำรวจ คือ การสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการสำรวจขึ้นมา แล้วให้เจ้าของหรือผู้ดูแลคัมภีร์สามารถนำข้อมูลเข้าสู่ระบบได้ด้วยตนเอง เช่น ประเภทของวัสดุคัมภีร์ ความเร่งด่วนต่อการอนุรักษ์ ภาพถ่ายคัมภีร์ตลอดจนสถานที่เก็บคัมภีร์ เป็นต้น เพื่อบรรวบรวมเป็นฐานข้อมูลสำรวจสำหรับการดำเนินการอนุรักษ์ตามความเหมาะสมต่อไป

การทำทะเบียน คือ การเก็บข้อมูลทะเบียนลงระบบฐานข้อมูล ซึ่งจะทำให้ข้อมูลเอกสาร คัมภีร์เหล่านี้คงอยู่ในระบบดิจิทัลตลอดไป เมื่อจะใช้งานในภายหลังก็สามารถค้นหา เรียกข้อมูล เผยแพร่ได้โดยง่าย

การทำคอลเล็กชัน คือ การสร้างแอปพลิเคชันที่มีฟังก์ชันการทำงานด้านทะเบียน เช่น การเรียงลำดับ การจัดกลุ่ม การจัดทำคอลเล็กชัน เป็นต้น จะทำให้ข้อมูลทะเบียนคัมภีร์ได้รับการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ การนำเสนอผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทำได้สะดวก

การดิจิทัล การถ่ายภาพเก็บเป็นไฟล์ดิจิทัลอยู่ในระบบออนไลน์ ทำให้สะดวกต่อการศึกษา สามารถอ่านเอกสารได้โดยไม่ต้องจับเอกสารจริง ช่วยประหยัดเวลาทั้งของผู้ศึกษาและผู้ดูแลเอกสาร การเผยแพร่ภาพดิจิทัลนี้เป็นเหมือนต้นน้ำที่ทำให้เกิดการถ่ายทอด การบริวรรต การแปล เนื้อความในเอกสารโบราณต่อไป อันเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้การศึกษาเอกสารโบราณชั้น ปฐมภูมิเป็นไปได้อย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 6 P = Manuscript Preservation เพื่อการอนุรักษ์เอกสารโบราณ
ที่มา: ผู้วิจัย¹¹

2) S = Integrated Studies เพื่อการศึกษาเอกสารโบราณ

ปัจจุบันเอกสารโบราณที่เป็นเอกสารตัวเขียนมีปริมาณมากกว่าส่วนที่ถูกนำมาเผยแพร่หรือจัดพิมพ์ แล้วอย่างเทียบกันไม่ได้ เอกสารโบราณที่สำคัญที่ยังอยู่ในรูปของเอกสารตัวเขียนและรอการศึกษา ยังมีอีกมากมาย งานด้านการศึกษาเอกสารโบราณประกอบด้วย

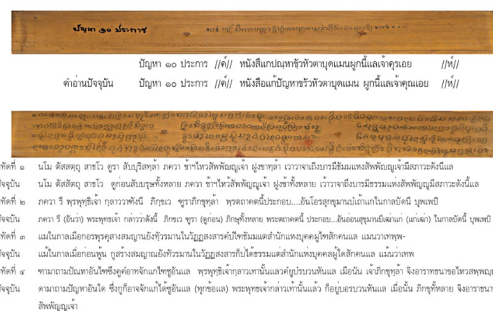
¹¹ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1215146100636544>,

พระมหาธัญสัณห์ กิตติสารโ, “การพัฒนาบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน,”
ดุขะฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุขะฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2568, น. 260.

การถ่ายทอด เอกสารโบราณแม้จะถูกดิจิทัลและเก็บเข้าไปในระบบออนไลน์แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นข้อมูลภาพ ส่งผลทำให้การศึกษา การค้นหา การนำมาแสดงผล หรือการอ่าน ยังทำได้ยาก การถ่ายทอดเนื้อความจากภาพถ่ายจะทำให้การค้นหา การอ่าน การแสดงผลในระบบ ดิจิทัล เป็นไปได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้การศึกษาค้นคว้าเหล่านี้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เทคโนโลยีที่ช่วยในการถ่ายทอดเอกสารโบราณได้แก่ เทคโนโลยีการเปลี่ยนภาพเป็นข้อความ (Optical Character Recognition: OCR)

การปริวรรต การนำเนื้อความที่ถูกปริวรรตแล้วเผยแพร่สู่โลกออนไลน์ จะทำให้ผู้ที่สนใจ ใคร่ศึกษาสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว นักวิชาการผู้มากความรู้สามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ ก่อเกิดให้เห็นมุมมองใหม่ ๆ ต่อเนื้อหาในเอกสารโบราณนั้น ๆ สร้างแรง กระเพื่อมให้เกิดกระแสการศึกษาจากเนื้อความที่เป็นภาษาต้นฉบับกระจายขยายออกไป ปัจจุบันมี โปรแกรมที่ใช้ปริวรรตอักษรภาษาบาลีได้ดี ถ้าได้พัฒนาให้สามารถปริวรรตอักษรภาษาอื่น ๆ เพิ่ม ได้อีก ย่อมเป็นประโยชน์แก่การศึกษาเอกสารโบราณอย่างมาก

การแปล การแปลเอกสารโบราณสู่โลกออนไลน์จะส่งผลให้ผู้ที่สนใจทั่วไปอ่านได้อย่าง เข้าใจ สามารถสอบถามข้อสงสัยหรือเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ใช้ท่านอื่นได้ ทำให้เห็นมู มองใหม่ต่อเอกสารโบราณเหล่านั้น ปัจจุบันเทคโนโลยีการแปลพัฒนาไปอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่แปล ได้เฉพาะภาษาที่ยังมีการใช้งานอยู่ในปัจจุบัน แต่ภาษาในเอกสารโบราณซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นภาษา ที่ตายแล้ว เทคโนโลยีการแปลยังพัฒนาไปไม่ถึงจุดที่สามารถนำมาใช้งานได้จริง อย่างไรก็ตามคาด ว่าเมื่อเทคโนโลยีการแปลภาษาอัตโนมัติพัฒนาไปเรื่อย ๆ ก็จะถึงจุดที่สามารถนำมาใช้งานกับภาษาที่ ตายแล้วอื่นอีกได้อย่างแน่นอน

ภาพที่ 7 S = Integrated Studies เพื่อการศึกษาเอกสารโบราณ
ผู้วิจัย

3) R = Scholarly Research เพื่อการวิจัยเอกสารโบราณ

การสร้างองค์ความรู้ใหม่จากเอกสารโบราณจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการวิจัย ทั้งการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงประยุกต์ล้วนมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทั้งสิ้น งานด้านการวิจัยเอกสารโบราณประกอบด้วย

การวิจัยเชิงวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ด (Webboard) จะทำให้การวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงกว้าง เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์เชิงสังคมอย่างหนึ่งที่คงอยู่ในสารบบตลอดไป สามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าต่อไปในอนาคต ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) พัฒนาไปอย่างมาก การออกแบบระบบ Big data เพื่อรองรับการเก็บข้อมูลเอกสารโบราณอย่างเป็นระบบเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปวิจัยเชิงวิเคราะห์ย่อมเป็นเครื่องอุปการะต่องานวิจัยเชิงวิเคราะห์อย่างมาก

การวิจัยเชิงสังเคราะห์ การทำดัชนีอิเล็กทรอนิกส์ (Index) จะเป็นการชี้เป้าหมายแหล่งเอกสารที่ต้องการได้อย่างตรงจุด ผู้วิจัยเพียงกำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมก็จะสามารถทราบได้ว่าเรื่องนั้นอยู่ในเอกสารฉบับไหนบ้าง สามารถรวบรวมข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้โดยสะดวก และแน่ใจว่าไม่ตกหล่นข้อมูลสำคัญอันใดอันหนึ่งไป ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) ได้พัฒนาไปอย่างมาก การนำเทคโนโลยีนี้มาช่วยในการสกัดข้อมูลจากระบบ Big Data ย่อมเป็นอุปการะต่องานวิจัยเชิงสังเคราะห์อย่างมาก

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ การใช้ระบบฐานข้อมูลที่ออกแบบมาเพื่อรองรับงานวิจัยเอกสารเชิงเปรียบเทียบ จะทำให้การดึงข้อมูลเอกสารจากทุกแหล่งมาแสดงผลเชิงเปรียบเทียบทำได้โดยง่าย ผู้วิจัยสามารถเฟ้นงมไปกับการวิจัยข้อมูลเชิงเปรียบเทียบได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องมาพะวงกับเรื่องการแสวงหาและจัดเตรียมข้อมูล ย่อมทำให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพสูง ได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพออกมาสู่สังคม ปัจจุบันเทคโนโลยีระบบอัตโนมัติ (Automation) เช่น Machine Learning, Antifichine Intelligent (AI) ได้ถูกพัฒนาไปอย่างมาก การนำระบบอัตโนมัติเหล่านี้มาช่วยในการค้นหาเนื้อหาประเภทเดียวกันแล้วทำการเปรียบเทียบเพื่อให้ทราบถึงความเหมือนและความต่าง¹² ย่อมเป็นอุปการะต่อการวิจัยเชิงเปรียบเทียบอย่างมาก

¹² ตัวอย่างงานวิชาการด้านการเปรียบเทียบคัมภีร์ไบเบิล เช่น พระมหาอธิบุตร ธมมปุงคโว “การศึกษาคำต่างในพระไตรปิฎกบาลีประกอบการค้นคว้าอรรถกถา : กรณีศึกษาคำว่า อตินิปาด ในอรรถตตสูตร และ อุตตรนิมุตตสูตร ในอุตตรนิมุตตสูตร อังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต อรหัตตวรรค,”วารสารพุทธพัฒนศาสตร์ศึกษา, ปีที่ 1, ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566): 38-53.

ภาพที่ 8 R = Scholarly Research เพื่อการวิจัยเอกสารโบราณ
ที่มา: <https://www.dmc.tv/article/17033>

4) S = Sustainability Network เพื่อความยั่งยืนแห่งเอกสารโบราณ

งานด้านการสร้างความยั่งยืนให้แก่เอกสารโบราณมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อทำให้มั่นใจได้ว่าเอกสารโบราณจะได้รับการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปอีกยาวนานตามเหตุปัจจัยอันสมควร งานด้านนี้ คือ การสร้างระบบที่ทำให้สามารถดึงคนให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยได้ต่อเนื่องตลอดเวลา เพราะการสร้างคนย่อมเป็นหัวใจสำคัญของงานทุกอย่าง งานด้านเอกสารโบราณก็เช่นกัน หากไม่มีทายาทเสียแล้ว งานเอกสารโบราณด้านต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้เลย งานด้านการสร้างความยั่งยืนประกอบด้วย

การสร้างความร่วมมือ การนำระบบคิวอาร์โค้ดที่สามารถสแกนเพื่อเข้าถึงข้อมูลเอกสารโบราณในระบบทั้งข้อมูลใบลงทะเบียน ภาพถ่ายดิจิทัล เนื้อความที่ถ่ายถอด ปกิวิธ แปล ฯลฯ จะทำให้ชุมชนสามารถเข้าถึงเอกสารเหล่านั้นได้โดยไม่ต้องสัมผัสตัวเอกสาร ส่งผลให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนแห่งความเป็นเจ้าของเอกสารเหล่านั้น ช่วยสร้างความมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น มีความรักความผูกพัน อยากที่จะอนุรักษ์เอกสารเหล่านั้นให้คงอยู่ตลอดไป หรืออยากที่จะศึกษา วิจัยให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ปัจจุบันเป็นยุคอินเทอร์เน็ต การนำเทคโนโลยีนี้เข้ามาใช้งานย่อมช่วยให้งานการสร้างความร่วมมือมีความสะดวกและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

การสร้างเครือข่าย การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเอกสารโบราณ จะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถทำงานร่วมกันได้บนระบบออนไลน์ หน่วยงานในพื้นที่ทำหน้าที่สำรวจ ลงทะเบียน จัดทำคอลเล็กชัน ทำดิจิทัลระบบฯ ตามความถนัดของตนเอง หน่วยงานอื่นก็สามารถช่วยในเรื่องการถ่ายถอด ปกิวิธ แปลเนื้อความจากภาพถ่ายดิจิทัล นักวิชาการหรือนักศึกษาก็สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อทำการวิจัยเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปทำงานที่หน้างาน แต่ละหน่วยงานร่วมมือกันทำงานบนเอกสาร

เดียวกันได้โดยไม่จำเป็นต้องอยู่สถานที่เดียวกัน เวลาเดียวกัน แต่ต่างคนต่างทำตามวัน เวลา สถานที่ที่ตนเองสะดวก การนำเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วมเหล่านี้เข้ามาช่วยย่อมทำให้งานสร้างเครือข่ายมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การนำเนื้อหา เรื่องราว องค์ความรู้จากเอกสารโบราณ มาพัฒนาเป็นกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ สถานที่เชิงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ นับว่าเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการเข้าถึงของผู้คนมากขึ้น นำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนให้เติบโตขึ้นได้ ปัจจุบันแพลตฟอร์มด้านธุรกิจออนไลน์เข้ามามีบทบาทด้านเศรษฐกิจอย่างมาก ทุกคนไม่ว่าจะเป็นฝ่ายซื้อหรือขาย ต่างสามารถเข้าถึงบริการจากแพลตฟอร์มเหล่านี้ได้ การนำแพลตฟอร์มเหล่านี้มาช่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรม เช่น ผ้าห่อโบราณ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ งานประเพณี DIY ผลผลิตด้านวิชาการที่เกิดจากการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยคัมภีร์ ฯลฯ ย่อมทำให้งานพัฒนาด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้รับความนิยมแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 9 S = Sustainability Network เพื่อสร้างความยั่งยืนแห่งเอกสารโบราณ
ที่มา: ผู้วิจัย¹³

¹³ พระมหาธัญสันต์ กิตติสารโ, “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน,” ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2568, น. 266.

ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการนำระบบ IT มาใช้ร่วมกับ P.S.R.S. Model
เพื่อการทำงานด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวม

P.S.R.S. Model	กิจกรรม	เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
P Manuscript Preservation การอนุรักษ์เอกสารโบราณ	การสำรวจ การทำทะเบียน การทำดิจิทัล	เซิร์ฟเวอร์, ฐานข้อมูล, API แอปพลิเคชัน ภาพถ่ายดิจิทัล
S Integrated Studies การศึกษาเอกสารโบราณ	การถ่ายทอดเนื้อความ การปริวรรต การแปล	OCR Automatic Conversion Automatic Translation
R Scholarly Research การวิจัยเอกสารโบราณ	การวิจัยเชิงวิเคราะห์ การวิจัยเชิงสังเคราะห์ การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ	Big Data, Data Mining Machine Learning, AI
S Sustainability Network การสร้างที่ยั่งยืน แห่งเอกสารโบราณ	การสร้างความร่วมมือ การสร้างเครือข่าย การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์	Social Media ระบบเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วม แพลตฟอร์มธุรกิจออนไลน์

3.3 การประยุกต์ใช้ P.S.R.S. Model เพื่อแก้ปัญหาด้านเอกสารโบราณ

แนวทางการนำรูปแบบ P.S.R.S. Model ไปใช้แก้ปัญหาด้านเอกสารโบราณ โดยยกตัวอย่าง 3 ประการที่สอดคล้องกับระดับปฏิบัติการทั้ง 3 ระดับ ดังนี้

1) การแก้ปัญหาเชิงการนำไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ในปัจจุบันหน่วยงานด้านเอกสารโบราณ โดยส่วนมากยังไม่มีระบบ IT ใช้งาน ทำให้ต้องเก็บข้อมูลไว้ที่ตัวเอง ถ้าไม่นำข้อมูลเข้าสู่ระบบ สาธารณะ ในที่สุดข้อมูลนั้นก็สูญหายไปพร้อมกับหน่วยงานตนเองด้วย แม้ระบบ IT ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันก็เป็นระบบที่ทำงานพื้นฐานเทคโนโลยี Web 1.0 ที่รองรับเฉพาะการทำงานในหน่วยงานตนเองเท่านั้น หน่วยงานอื่นไม่สามารถเข้าร่วมการใช้งานได้ แต่ละระบบไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกันได้ อีกทั้งระบบ IT ที่มีอยู่ก็มีเพียงบริการเชิงผู้ใช้ (User Interface) เท่านั้น ยังไม่มีบริการเชิงโปรแกรมมิ่ง (Programing Interface) เลย

แนวทางแก้ไข นำระบบ IT แบบเปิดให้ทุกคนและทุกหน่วยงานเข้ามาใช้ร่วมกันได้อย่างสะดวก ตอบสนองการทำงานของทุกหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกติกาแนวทางการ

ทำงานร่วมกันที่ชัดเจน เป็นสากล แอปพลิเคชัน Scripture for Web ที่ผู้เขียนได้พัฒนาขึ้นในงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน” เพื่อการสนับสนุนการทำงานของ P.S.R.S. Model นั้นมีคุณสมบัติเด่น 3 ประการ ได้แก่ 1) รองรับทุกมาตรฐานการทำงาน 2) ทำงานบนฐานเทคโนโลยี Web 2.0 และ 3) รองรับระบบส่วนต่อประสานโปรแกรมประยุกต์ (API) ทำให้สามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาของหน่วยงานด้านเอกสารโบราณที่ไม่มีระบบ IT ใช้งาน ได้เป็นอย่างดี

2) **การแก้ปัญหาเชิงนโยบาย** เอกสารโบราณที่สูญสลายไปเพราะน้ำมีมอมนุษย์มีมากมายจากหลายสาเหตุ เช่น การบดหรือเผาแคม์กริโบราณเพื่อทำมวลสารวัตถุมงคล การลักลอบซื้อขายวัตถุโบราณ การเก็บรักษาไม่ดีทำให้เอกสารโบราณเสื่อมสภาพเร็วกว่าที่ควรจะเป็น เมื่อพิจารณาปัญหาเชิงนโยบายแล้วจะพบว่าเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น

ปัญหาด้านความรู้คุณค่าของเอกสารโบราณ เอกสารโบราณมักจะจารึกด้วยภาษาและอักษรโบราณ คนที่อ่านได้จะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาด้านนี้มาโดยตรง จึงทำให้เอกสารโบราณเหล่านี้ถูกละเลยไม่ได้รับการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัย ถ้าแคม์กริโบราณที่แตกแผ่น แตกผุ ย่อมยิ่งถูกเข้าใจว่าไม่มีประโยชน์ใด ๆ แล้ว มักจะถูกนำไปแปรสภาพเป็นมวลสารวัตถุมงคล “เอาเพียงโบราณที่ชำรุด ไม่ครบผุอักษรเลือนลางนำมาพลิเป็นมวลสาร”¹⁴ เพราะความเชื่อมาแต่โบราณที่ว่าวัตถุมงคลที่ศักดิ์สิทธิ์ต้องใช้มวลสารจากแคม์กริว่า “ผงที่นำมาประสมสร้างพระเครื่องนั้น ... ผงที่ทำด้วยเอาแคม์กริเก่า ๆ ทั้งโบราณแลสมุดข่อยมาเผาบด ... ผงเหล่านั้นประสมกันสำเร็จเป็นผงที่ จะสร้างพระเครื่อง”¹⁵ โดยที่ไม่ทราบว่าเอกสารโบราณเหล่านี้แม้จะมีสภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเพียงบางส่วน ยังนับว่ามีคุณค่ามหาศาล ดังเช่น แคม์กริพุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุดในโลกซึ่งเหลือสภาพเป็นเพียงเศษเสี้ยวที่มีอักษรจารึกเหลืออยู่เพียงไม่กี่คำ แต่ก็ได้รับยกย่องให้เป็น “ธรรมเจดีย์” ซึ่งปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่วัดสระเกศ¹⁶ เป็นต้น

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การลักลอบค้าขายเอกสารโบราณก็ดี หรือแม้แต่การนำไปเผาทำเป็นมวลสารวัตถุมงคลให้เชาบูชาที่ดี สาเหตุหลักอย่างหนึ่งมาจากด้านเศรษฐกิจนั่นเอง เช่น พระพุทธรูป

¹⁴ “อาพร ต้องมนต์,” facebook, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://web.facebook.com/atorntongmont/posts/pfbid02RjzBMqSwCaBbyz74y595NgEzHCoXfNQrNd6GsxNjRGFHXNWuK3BneMn6AaubdBZbl>.

¹⁵ พระมหารัชชมังคลาจารย์ (เทศ นิเทศโก), *มังคลาณานภาพ*, (พระนคร: ร.พ. ราชภัฏเจริญ, 2506), 11.

¹⁶ “ชมแคม์กริโบราณทางพระพุทธศาสนาเก่าแก่ที่สุดในโลก วัดสระเกศ,” *Faiththaistory.com*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://www.faiththaistory.com/ancient-manuscripts>.

น้อย เนื้อผงโบราณ ที่มีมูลค่าหลายแสนบาท¹⁷ เหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่เฝ้าหวงห้ามให้มีการสร้างวัตถุมงคลจากคัมภีร์โบราณเพื่อให้สามารถอดอ้างสรรพคุณความศักดิ์สิทธิ์ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นมาได้ และเมื่อเอกสารโบราณเป็นสิ่งของที่มีราคาสูงย่อมนำไปสู่การลักลอบซื้อขายในที่สุด

ปัญหาด้านกฎหมาย มีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับเอกสารโบราณในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504¹⁸ และมีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535¹⁹ ซึ่งเอกสารโบราณเข้าข่ายเป็นโบราณวัตถุ มีพระราชบัญญัติอยู่ในหมวด 2 เรื่องโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ เนื้อหาโดยรวมเป็นแนวปฏิบัติในการครอบครอง การซื้อขาย การบริหารจัดการโบราณวัตถุ ซึ่งมีลักษณะรวมศูนย์ ล้าสมัย ไม่สามารถตอบสนองต่อการบริหารจัดการเอกสารโบราณหลายล้านชิ้นที่กำลังสูญสลายไปอย่างรวดเร็วได้

แนวทางแก้ไข จะเห็นว่าปัญหาเชิงนโยบายนั้นเกิดจากสาเหตุหลายประการดังที่ได้นำเสนอผ่านมา ดังนั้นจะดำเนินการทางใดทางหนึ่งเพียงอย่างเดียวไม่ได้ การแก้ปัญหาเชิงนโยบายจำเป็นต้องดำเนินไปพร้อมกันในทุกมิติ ดังนี้

การแก้ปัญหาความรู้คุณค่าของเอกสารโบราณ ผู้ไม่เห็นคุณค่าของเอกสารโบราณมักจะอ้างว่า เพราะอ่านไม่ออก หรือเป็นเอกสารที่แตกแผ่น แตกผุแล้ว ดังนั้นการแก้ปัญหาจึงต้องแสดงให้เห็นว่าเอกสารเหล่านี้ยังมีคุณค่า ในทางพระพุทธศาสนาถือกันว่า อักษรตัวหนึ่ง เท่ากับพระพุทธรูปองค์หนึ่ง²⁰ พระพุทธพจน์แม้เพียงบทเดียว ก็สามารถนำพาไปสู่การพ้นทุกข์ได้ สามารถแก้ปัญหานี้ได้โดยเสนอนโยบายการพัฒนาแพลตฟอร์มด้านเอกสารโบราณที่สามารถให้เจ้าของเอกสารโบราณนำข้อมูลเข้าระบบได้เอง มีระบบ OCR และแปลอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยถ่ายทอดภาพเป็นข้อความพร้อมกับคำแปล และแจ้งได้ว่าเป็นข้อความจากคัมภีร์ใด การรู้ว่าเอกสารโบราณที่มีอยู่ในครอบครองนั้นมีความหมายว่าอย่างไร เป็นส่วนหนึ่งของคัมภีร์หรือเอกสารเรื่องใด ย่อมทำให้

¹⁷ “พุทธศิลป์พระเครื่อง ดอทคอม, พระพุทโธน้อย คุณแม่บุญเรือน โตงบุญเติม รุ่นแรก เนื้อผงโบราณ,” amuletstores, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <http://www.amuletstores.com/product/229/พระพุทโธน้อย-คุณแม่บุญเรือน-โตงบุญเติม-รุ่นแรก-เนื้อผงโบราณ-พิมพ์เล็ก-หน้าตุ๊กตาพิมพ์คอเนื้อเกินหลัง-2>.

¹⁸ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504,” ราชกิจจานุเบกษา, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2504/A/066/980.PDF>.

¹⁹ “พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534,” ราชกิจจานุเบกษา, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1625168.pdf> [1 กันยายน 2568].

²⁰ พระพุทธโฆษาจารย์, ญาณไทยปกรณ์, แปลโดย พระเทพคุณาภรณ์ (เทียบ ธรรมธโร) และคณะ, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 2534), หน้า 97.

เจ้าของเห็นคุณค่าของเอกสารโบราณ อยากรักษาเอาไว้ให้นานยาว ช่วยลดการปล่อยปละละเลย หรือ เผลอทำลายลงได้

การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยเรื่องเศรษฐกิจเป็นสาเหตุหลักอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการ เผลอทำลายเพื่อทำมรดกสารวัตถุมงคลหรือการลักขโมยเอกสารโบราณเนื่องจากเจ้าของปล่อยปละ ละเลย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจึงต้องทำให้เอกสารโบราณเกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ ทั้ง (1) **เชิงเศรษฐกิจ ควบคุม** เช่น การกำหนดให้เอกสารโบราณทุกชิ้นต้องขึ้นทะเบียน หากเจ้าของจะนำไปซื้อขายต้อง ดำเนินการอย่างถูกต้อง ย่อมทำให้เอกสารโบราณมีคุณค่าและมูลค่า ได้รับการคุ้มครอง หากเอกสาร โบราณชิ้นใดถูกทำลายด้วยเหตุอันไม่สมควร เจ้าของต้องเป็นผู้รับผิดชอบ หรือหากใครครอบครอง เอกสารโบราณที่ไม่มีทะเบียนย่อมมีความผิด (2) **เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์** เช่น การนำเอกสาร โบราณในพื้นที่มาพัฒนาเป็นกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน โดยประยุกต์ ใช้ร่วมกับแพลตฟอร์มธุรกิจออนไลน์ และ (3) **เชิงเศรษฐกิจดิจิทัล** เช่น การกำหนดให้เอกสารโบราณ ทุกชิ้นนอกจากต้องนำเข้าระบบ IT ส่วนกลางแล้ว ยังต้องทำเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีลักษณะเฉพาะ ตัว ไม่สามารถทดแทนกันได้ NF

(Non-Fungible Token)²¹ ด้วย ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่าที่เป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของอีก ประการหนึ่ง การทำให้เอกสารโบราณมีมูลค่าและได้รับการคุ้มครองย่อมทำให้เจ้าของหันมาให้ความสำคัญ ไม่ปล่อยปละละเลยจนทำให้เอกสารโบราณสูญสลายหายไปเพราะภัยต่าง ๆ ได้

การแก้ปัญหาด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายใด ๆ ออกมาจำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อให้ให้นโยบายนั้น ๆ ขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี กฎหมายด้านเอกสารโบราณก็เช่นกัน ควรพัฒนากฎหมาย ให้ทันสมัย ควรกระจายอำนาจให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามาร่วมกันพัฒนาการทำงาน ได้ ควรตอบสนองต่อเทคโนโลยียุคปัจจุบันได้ การขึ้นทะเบียนเอกสารโบราณ แล้วนำข้อมูลเข้าระบบ ฐานข้อมูลส่วนกลางที่ดี การทำเป็น NFT ก็ดี แม้เป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของ แต่รัฐควรต้องเป็นผู้ อำนวยความสะดวก เพื่อนำข้อมูลเข้าระบบ IT ส่วนกลาง โดยผ่านหน่วยงานพันธมิตรในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ข้อมูลในระบบดิจิทัล ทำเอกสารโบราณให้เป็นสมบัติ ชาติที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ทั้งเชิงผู้ใช้ (User Interface) และเชิงโปรแกรมมิ่ง (Programing Interface) เพื่อให้เกิดการนำภูมิปัญญาของบรรพบุรุษอันมีคุณค่าเหล่านี้มาศึกษา วิจัย และพัฒนา

²¹ “จับตามองเทรนด์ NFT (Non-Fungible Token) คืออะไร? ใครควรลงทุน?”, *kasikornbank*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568, <https://katalyst.kasikornbank.com/th/blog/Pages/non-fungible-token.html>.

ด้าน IT ได้อย่างสะดวก อีกทั้งยังเป็นการประกาศให้ทั่วโลกได้เห็นถึงควมมีวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมาอย่างยาวนานของชาติไทยอีกด้วย

3) **การแก้ปัญหาเชิงเครือข่าย** ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการทำงานด้านเอกสารโบราณคือ แต่ละหน่วยงานมักจะได้ไม่ได้พูดคุยกัน ทั้งที่ในความเป็นจริงสามารถนำจุดแข็งของตนเองไปเสริมจุดอ่อนของคนอื่น และสามารถนำจุดแข็งของคนอื่นมาอุดช่องโหว่ของตนเองได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแต่ละหน่วยงานมีความกังวลใจในเรื่องต่าง ๆ จนนำไปสู่การทำให้เกิดความรู้สึกหวงแหนสิ่งที่ตนเองเพียรพยายามรักษาเอาไว้หรือสร้างขึ้นมาก ทำให้การทำงานเชิงเครือข่ายไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น ใช้ทรัพยากรไม่เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ การทำงานล่าช้า ทำให้ไม่สามารถดำเนินการกับเอกสารโบราณอีกหลายล้านชิ้นที่ยังไม่ได้สำรวจได้ทัน ต้องรอวันผู้พิงไปตามกาลเวลาอย่างน่าเสียดาย นอกจากนี้เอกสารโบราณของไทยที่อยู่ต่างประเทศอีกมากมายที่ยังไม่ได้ถูกนำมาศึกษาวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะระบบการทำงานด้านเอกสารโบราณในประเทศยังขาดทิศทางการทำงานเชิงก้าวหน้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดเอกภาพ ทำให้การทำงานแบบองค์รวมกับเอกสารโบราณของไทยในต่างประเทศเกิดขึ้นได้ยาก

แนวทางแก้ไข โดยการพัฒนาเครือข่ายในประเทศ ถ้าได้พิจารณาการทำงานด้านเอกสารโบราณอย่างครบวงจรจนเข้าใจว่า ผลงานที่ตนเองเพียรพยายามสร้างขึ้นมาขึ้นก่อนเกิดประโยชน์แก่หน่วยงานอื่นอย่างไรบ้าง ในขณะเดียวกัน หน่วยงานตนเองสามารถได้รับประโยชน์จากผลงานของหน่วยงานอื่นอย่างไรบ้าง ย่อมเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการหันหน้ามาร่วมแรงร่วมใจกันแลกเปลี่ยนผลงานอันนำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุด การเพื่อแผ่ผลงานตนเองเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมนับว่าเป็นการเจริญรอยตามพระศาสดาทางหนึ่งด้วย ดังที่ครั้งหนึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำริถึงท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีที่ไม่เคยทูลถามปัญหากับพระองค์เพราะความเกรงใจว่า เศรษฐีผู้นี้รักษาเราในที่ไม่ควร เหตุว่า เราได้ตัดศีรษะ ควักดวงตา ข้าแหวะเนื้อหัวใจ สละลูกเมียผู้เป็นที่รักเสมอด้วยชีวิต บำเพ็ญบารมีอยู่ 4 อสงไขยกับแสนกัลป์ เพื่อแสดงธรรมแก่ผู้อื่นเท่านั้น²² ดังนั้นแต่ละหน่วยงานจึงควรมีการกำหนดนโยบายให้ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการทำงานของหน่วยงานตนเองกับหน่วยงานอื่นทั้งวงจรรเพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำงานเชิงเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายต่างประเทศจนสามารถนำไปสู่ความร่วมมือกันศึกษา วิจัย พัฒนาด้าน IT ของเอกสารโบราณของไทยที่อยู่ต่างประเทศได้

²² ชุ.ธ.อ. 1/-/9 (ไทย.มมร).

ตารางที่ 4 การประยุกต์ใช้ P.S.R.S. Model เพื่อแก้ปัญหาด้านเอกสารโบราณ

ระดับปฏิบัติการ	แนวทางการประยุกต์ใช้
L Local Implementation การประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์	- พัฒนาระบบ IT แบบเปิดที่รองรับมาตรฐานการทำงานของทุกหน่วยงาน รองรับการทำงานที่หลากหลาย - ทุกหน่วยงานสามารถร่วมกันใช้ ร่วมกันพัฒนาระบบ IT ส่วนกลางได้โดยไม่ยึดติดกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงอย่างเดียว
N National and Policy Integration การแก้ปัญหาเชิงนโยบาย	- นโยบายที่แก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง กระจายอำนาจการตัดสินใจให้ทีมงานในพื้นที่มากขึ้น เช่น เปิดโอกาสให้มีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมากขึ้น - นโยบายที่เป็นวาระก้าวหน้า เช่น การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการด้านเอกสารโบราณ เพื่อแก้ปัญหาในทุก ๆ มิติ
G Global Network การแก้ปัญหาเชิงเครือข่าย	- พัฒนาเครือข่ายในประเทศ โดยใช้ระบบ IT แบบมีส่วนร่วม - พัฒนาเครือข่ายต่างประเทศ โดยต่อยอดจากเครือข่ายภายในประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัย สร้างความยั่งยืนแห่งเอกสารโบราณ ให้เป็นสมบัติของโลก ได้ร่วมกันศึกษา ร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ขยายกว้างไกลออกไป

จากที่ได้นำเสนอ P.S.R.S. Model ย่อมทำให้ทราบว่า แม้ไม่มีหน่วยงานไหนที่สามารถทำงานตอบสนองงานด้านเอกสารโบราณได้ครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง 4 องค์ประกอบ 3 ระดับปฏิบัติการก็จริง แต่ถึงอย่างนั้นหากแต่ละหน่วยงานต่างทำหน้าที่ของตนเองไม่ให้เกิดพร่อง พร้อมทั้งร่วมกันตระหนักถึงงานด้านเอกสารโบราณโดยองค์รวม แล้วร่วมกันส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัย สร้างความยั่งยืนแห่งเอกสารโบราณยิ่ง ๆ ขึ้นไป เช่นนี้ก็นับว่าเป็นการสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองให้แก่งานด้านเอกสารโบราณได้อย่างบริบูรณ์ในทุกมิติ อย่างนี้ย่อมนับว่าเป็นการวางแผนแบบสร้างสรรค์ เพราะจะทำให้เอกสารโบราณทั้งที่เป็นวัสดุจริงและข้อมูลทางดิจิทัลคงอยู่คู่โลกตลอดไป ซึ่งการไม่ยอมแบ่งปันสิ่งที่ตนเองมีแก่สาธารณะจนกระทั่งมีอันต้องสูญสลายหายไปพร้อมกับตนเองในที่สุด นับว่าเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

4. บทสรุป

เอกสารโบราณเป็นแหล่งข้อมูลอันสำคัญยิ่งที่บันทึกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย แต่ในปัจจุบันถึงแม้จะมีหน่วยงานที่ทำงานด้านเอกสารโบราณทั้งที่เป็นของรัฐบาลและของเอกชนนับได้หลายสิบหน่วยงานก็ตาม แต่เอกสารโบราณในประเทศไทยก็ยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ขาดวาระการทำงานเชิงก้าวหน้า ต้องเผชิญปัญหาการสูญสลายหายไปทั้งจากภัยธรรมชาติและจากน้ำมือมนุษย์อยู่ตลอดเวลา ผู้เขียนจึงได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน” เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาเหล่านี้ ซึ่งได้องค์ความรู้ใหม่คือ P.S.R.S. Model (Preservation Study Research Sustainability) อันเป็นแนวทางการทำงานและแก้ไขปัญหาด้านเอกสารโบราณแบบองค์รวม ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ 3 ระดับปฏิบัติการ โดยมีระบบ IT ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการทำงานของ P.S.R.S. Model อันมี 3 คุณสมบัติ 4 องค์ประกอบ 4 ฟังก์ชันการทำงาน

การนำ P.S.R.S. Model มาประยุกต์ใช้กับงานด้านเอกสารโบราณ มีหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่ 1. ด้านการอนุรักษ์ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านการวิจัย 4. ด้านการสร้างความยั่งยืน และการแก้ปัญหาด้านเอกสารโบราณแบบครบวงจร ต้องแก้ปัญหาคบทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ 1. ระดับปฏิบัติการ 2. ระดับนโยบาย 3. ระดับเครือข่าย

บรรณานุกรม

1. หนังสือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, 2534.

พระพุทธโฆษาจารย์. ญาโณทโยปกรณ์. แปลโดย พระเทพคุณาภรณ์ (เทียบ ธมฺมธโร) และคณะ
(ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 2534).

พระมหารัชชมงคลอาจารย์ (เทศ นิเทศโสโก). มังคลามหานุภาพ. พระนคร: ร.พ. ราชภัฏเจริญ, 2506.
Alexander Osterwalder. *Business Model Generation*. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons,
2010.

2. วิทยานิพนธ์

พระมหาธัญสัณห์ กิตติสาโร. “การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษา
เอกสารตัวเขียน”. คุุณินิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา.มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2568.

_____. “การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบคัมภีร์พระบาลี: กรณีศึกษาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย. 2565.

3. บทความ

เรณู กาญจนะโกคิน. “เอกสารโบราณ”. *ข่าวสารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ปีที่
8, ฉบับที่ 3 (พฤศจิกายน 2528–มกราคม 2529): 15–25

พระมหาธัญสัณห์ กิตติสาโร, พระมหาทวี มหาปญโญ และกรรณิการ์ ชาวเงิน. “การพัฒนาระบบ
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาเอกสารตัวเขียน (R1, D1)”. *วารสารธรรม
ธารา*. ปีที่ 11, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม–ธันวาคม 2568): 34–75.

พระมหาธัญสัณห์ กิตติสาโร, พระมหาทวี มหาปญโญ และสมคิด เศษวงษ์. “การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ
คัมภีร์พระบาลี: กรณีศึกษาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”. *วารสารพุทธพัฒนศาสตร์ศึกษา*.
ปีที่ 1, ฉบับที่ 1 (มกราคม–เมษายน 2566): 80–98.

พระมหาอธิปุตระ ธรรมปุงคโว. “การศึกษาคำต่างในพระไตรปิฎกบาลีประกอบการค้นคว้าอรรถกถา: กรณีศึกษาคำว่า อตินิปาต ในอรรถกถาสุตต และ อุตตริมมุตตมม ในอุตตริมมุตตมมสูตร อังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต อรหัตตวรรค”. *วารสารพุทธพัฒนศาสตร์ศึกษา*. ปีที่ 1, ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566): 38–53.

4. เว็บไซต์

“กลุ่ม หลวงปู่สำเร็จมหาศีลา สิริจันโท เพื่อเผยแพร่บาร์มี ประสพการณ์ วัดถุมงคล. โพสต์ของ *เกษมกร ปลั่งศิริ*.” *facebook*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

https://www.facebook.com/groups/690887561495136/?multi_permaLinks=1626936524556897&hoisted_section_header_type=recently_seen.

“ข่าวสารงานพระพุทธศาสนา.” *reel*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://www.facebook.com/reel/654050613643665>

“คัมภีร์ไบเบิล พับสาและสมุดข่อย. โพสต์ของ *คัมภีร์ไบเบิล พับสาและสมุดข่อย*.” *facebook*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://web.facebook.com/manuscriptgathers/posts/pfbid0me1avedaiG6np9hmoKxxCNBmgt39KwQEYz4nPou9Qkn6ZkZoYCc9vHBwduPUFYtYl>.

“โครงการพระไตรปิฎก วัดพระธรรมกาย ย้อนรอย สู่คำสอนดั้งเดิม “วิธีตรวจชำระคัมภีร์ไบเบิล ให้ได้มาตรฐานสากล”.” *dmc.tv*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://www.dmc.tv/article/17033>.

“โครงการพระไตรปิฎกฉบับธรรมชัย.” *facebook.com*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1215146100636544>.

“เดลินิวส์. จวดยับสิ้นคิด! เฒ่า ‘คัมภีร์ไบเบิล’ ทำมวสารจัดสร้างวัดถุมงคล.” *dailynews*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568. <https://www.dailynews.co.th/news/4966234>.

“พุทธศิลป์พระเครื่อง ดอกคอม. พระพุทธรูปน้อย คุณแม่บุญเรือน โตงบุญเต็ม รุ่นแรก เนื้อผงไบเบิล.” *amuletstores*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568,

<http://www.amuletstores.com/product/229/พระพุทธรูปน้อย-คุณแม่บุญเรือน-โตงบุญเต็ม-รุ่นแรก-เนื้อผงไบเบิล-พิมพ์เล็ก-หน้าตุ๊กตาพิมพ์ค้อนเนื้อเกินหลัง-2>.

“พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534.” ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1625168.pdf>.

“พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504.” ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2504/A/066/980.PDF>.

“ลายเมือง Lai-Muang” facebook. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

https://web.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02LBbgko7LVZ371yd1fNuZZTA9gtYGKBDdkzUkPmEAwKQ1JtydnFn2LoQ2T5ZWjFmXI&id=100083406607624.

“เอกสารโบราณ.” สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://ancientdoc.mahidol.ac.th/ancientdoc>.

“สาขาวิชาจารึกภาษาไทยและภาษาตะวันออก Epigraphy in Thai&Oriental Languages.” facebook. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://web.facebook.com/GPETOL.SU/posts/pfbid0QqgATyq3weGnQ7YNJ6vaL2h327cs9dSZEiMLD8DRE1rJ4gyuaZ6XuRMG3D9B9hGI>.

“อาทร ต้องมนต์.” facebook. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://web.facebook.com/atorntongmont/posts/pfbid02RjzBMqSwCaBbyz74y595NgEzHCoXfNqrNd6GsXNjrGFHXNWuK3BneMn6AaubdBZbl> [29 กรกฎาคม 2568].

“อุบลโบราณเสวนา.” facebook. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

https://web.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid036g1qfRzE1bY7cdHme4Dunjn3FV5F8jkPzec5tw9hcKwnvLxecHLZ36bBb9HkasV8l&id=100063559871238.

“ชมคัมภีร์โบราณทางพระพุทธศาสนาเก่าแก่ที่สุดในโลก วัดสระเกศ.” Faiththaistory. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568. <https://www.faiththaistory.com/ancient-manuscripts>.

“จับตามองเทรนด์ NFT (Non-Fungible Token) คืออะไร? ใครควรลงทุน?.” Katalyst. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2568.

<https://katalyst.kasikornbank.com/th/blog/Pages/non-fungible-token.html>.